

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. V. De Episcopis, & Summo Pontifice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

certo Auctore; ut notant DD. ab eodem Fagnano num. 43. citati; qui num. 44. subdit, eundem Gratianum dixisse, cum ipse postea viderit additionem illorum capitulorum operi suo, *Palea est, non est de grano meo.* Tertio plures leges Civiles, & Canones antiqui inserti sunt, per errorem ab eodem Gratiano in suo Volumine Decreti, quæ in originalibus libris Juris Civilis, vel Canonici non reperiuntur; ut notat Emin. Card. Bellarminus de *Script. Eccles. dist. verb. Gratian.* Ideo nisi prædicta Jura Civilia, & Canones Sacri reperiuntur in fonte apud eorum Auctorem, vim Legis habere non possunt. Cætera Capitula totius Decreti, quæ vera sunt, vim legis obtinent, potissimum post expurgationem ejusdem Voluminis Gratiani factam de mandato Gregorii Papæ XIII. qui illud approbavit, & voluit esse partem Juris Canonici, ut legitur in principio ejusdem Decreti; & notat Fagnan. in d. cap. Canonum num. 46. de *Constitut.* Hæc de primo Volumine.

Quo ad sequentia quinque Volumina, in quibus continentur Decretales Gregorii IX. Liber sextus Bonifacii Octavi, Clementinæ, & Extravagantes Joannis XXII. nec non Bullaria Romana, in quibus habentur Pontificiæ Constitutiones, firmiter est tenendum, ea omnia esse Scrinia Sacrosancta, in quibus reconditi sunt thesauri Juris Canonici; omnes enim Canones, decreta, Mandata, & Constitutiones eorundem Quinque Voluminum habent vim Legis, & ab omnibus sunt servanda, cap. Canonum, de *Constitut.* & qui eas non servant, blasphemare dicuntur Spiritum Sanctum, cap. Violatores 25. quæst. 1. Et ideo Papæ Decreta servanda sunt, ita ac si à Sancto Petro essent facta, cap. Sic omnes, cap. Si Romanorum, cap. Nulli fas sit. *Dist. 19. & cap. Si Decreta, distinct.* 20. & ita communiter docent omnes Theologi, ac Canonistæ, quos longa serie allegat Fagnan. in dict. cap. Canonum Statuta, à num. 6. & seq. de *Constitut.*

Septimum Juris Canonici Volumen, quod formari diximus à quinque Tomis Conciliorum Generalium, habet & ipsum vim Legis: & dicitur tantam habere auctoritatem, quam quatuor Evangelia, cap. Sicut Sancti Evangelii, *dist. 15.* quare quæ in eis sunt decreta, & definita sunt ab omnibus observanda, cap. A Sanctis 25. quæst. 1. Eminentiss. Cardin. de Lauræa in *Epitome Canonum. Verb. Conciliorum Generalium Sanctitas, & auctoritas ad definiendum, ob obligandum, pag. 190.*

De octavo ejusdem Juris Canonici Volumine, quod Tridentinum Concilium esse possumus, nefas esset dubitare, An omnia, & singula ejus Decreta, & Statuta vim legis habeant? tum quia idem Concilium in cap. 2. sess. 25. de *Refor.* mandat, & præcipit, ea ab omnibus servari; tum etiam quia Pius Papa Quartus in Bulla confirmatoria ejusdem Concilii, & in ejus fine impressa, jubet, & mandat omnibus, & singulis Episcopis in virtute Sanctæ obedientiæ, ut eadem Decreta, & Statuta in judicio, & extra judicium observent, & à subditis quisque suis inviolabiliter faciant observari.

Idem de Nono Volumine, scilicet de Declarationibus, & Decretis SS. Congregationum Eminentiss. S. R. E. Cardinalium, ut supra ex

Barbosa dictum est, & ego ostendi in meis Decisionibus de *Sacram. Ord. decis. 15. num. 31.* & latius in meis *Discordiis Forensibus de Jurisdic. Disc. 2. num. 22.* ubi DD.

TIT. IV.

De Jure Personarum.

Dictum est supra Jus Canonicum esse institutum pro recto regimine Personarum, Rerum, ac Judiciorum, quæ in foro Ecclesiastico habentur, nec non pro punitione delictorum; idcirco agendum est de Personis, & videndum.

1. Qua sit præcipua Personarum divisio?

2. Qua Clericorum distinctio?

Quo ad Primum. Christianorum, (de quibus semper intelligimus, cum de his, qui foris sunt, nihil ad nos, cap. Multi 2. quæst. 1.) duæ sunt species. Alii appellantur Laici, & sunt illi, qui civili societate conjuncti, ad humani generis propagationem ordinati videntur; & his licet temporalia possidere, Uxorem ducere, controversias sæculares judicare. Alii verò Clerici existunt; & hi sunt Divinis officiis dediti, atque addicti; ab omni sæculari negotio separati, ne à Divinis distrahantur, cap. Duo 12. quæst. 1. & de utrisque agit Glossa hic in *Verb. Populares.*

Quo ad Secundum. Clerici in tres classes distinguuntur: alii enim sunt Sacerdotes; alii in Sacris ordinibus constituti; & alii nec Sacerdotes, nec in Sacris, sed in minoribus ordinibus existunt. Sacerdotes sunt Presbyteri, qui in Sacris Altissimo deserviunt; Eucharistiam faciunt: & Sacramenta populo fidei ministrant. In sacris sunt Diaconi, & Subdiaconi: illi sunt immediati Ministri Sacerdotum, cap. Diaconus 98. *dist.* Isti Diaconis subsunt; ac Sacerdotibus mediante Diacono deserviunt. Qui autem nec Sacerdotes, nec in Sacris sunt, obtinent minores Ordines, nempe Acolythatum, Exorcistatum, Lectoratum, & Ostiariatum: Acolythorum officium est, lumina pro Sacris peragendis accendere. Exorcistarum manus super Ænergumenis, seu lunaticis, vel à Dæmonibus obsessis imponere. Lectorum lectiones Breviarii in Ecclesia recitare; & Ostiariorum ostia Templi claudere, ac aperire, Infideles, ac Excommunicatos ejicere, cap. Proletis 25. *dist.* cap. Exorcista, cap. Ostiarius, cap. Lector, cap. Acolythus, 22. *dist.*

TIT. V.

De Episcopis, ac Summo Pontifice.

Quoniam illorum, qui sunt in Sacerdotio, alii in altiori gradu, alii verò in inferiori consistunt; prius agendum est de his, qui altiorum gradum possident; deinde de his, qui inferiores sunt, verba faciemus. Igitur in præsentem videbimus:

1. Quis Summus Pontifex dicatur?

2. Quis Episcopus?

3. Quot sint Episcoporum ordines?

4. Qua sit horum omnium auctoritas?

Quo ad Primum. In lata significatione ille est Pontifex, qui alicui populo præficatur, Civitati, ac Diœcesi pro religione conservanda, & animabus ad æternam felicitatem dirigendis;

& hic etiam Episcopus appellatur; ideoque Ecclesia in Officio Sanctorum Episcoporum, de eis cantat: *Sacerdos, & Pontifex, ac virtutum opifex &c.* Summus autem Pontifex verè, & propriè est Pontifex Romanus, qui nominatur Papa, quasi omnium Pater, & eligitur, Divino afflante Spiritu, à Cardinalibus in locum Divi Petri; habetque totius Catholice Religionis curam in universo Orbe; vocaturque etiam *Hierarcha*, idest Sacerdotum primus, ut in Proemio Decretalium.

Quò ad Secundum. Episcopi nomen olim fuit commune omnibus Presbyteris; sed nunc profertur solum de Antistitibus, quibus Sacerdotes, & Clerici unius Diocesis subiiciuntur; diciturque Episcopus, quasi *Speculator*, vel *Superintendens*, quia debet speculari omnia, quæ conferunt ad æternam salutem, ut officium adimpleat perfecti Pastoris, de quo scriptum est, *Bonus Pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 7. ad Primum.

Quò ad Tertium. Tres Episcoporum ordines in Ecclesia Catholica sunt constituti; alii enim dicuntur Patriarchæ, seu Primates; & sunt illi, qui post Pontificem Romanum, primum locum tenent, & dicuntur Patriarchæ, quia in excelso loco, ac gradu consistunt, ac Patrum Principes appellantur, cap. Cleros. S. Ordo. 21. dist. & sunt quatuor præcipui; scilicet Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Antiochenus. Alii verò Archiepiscopi, ac Metropolitani dicuntur, & sunt Principes Episcoporum unius Provinciæ: quia in Civitate principali Provinciæ degunt; & sub se habent plures Episcopos. c. Scitote. 6. qu. 3. Alii tandem sunt Episcopi, qui populis Civitatis, in qua degunt, & villarum subditarum, intra certos fines suæ Diocesis, præsumt, cap. Illud 80. dist. cap. Provinciæ, dist. 98.

Quò ad Postremum. Si de Summo Pontifice loquimur, ipse omnia potest, cap. Cuncta 9. qu. 3. & de omnibus cognoscit; nullus autem de illo, ut notatur in dict. cap. Quamvis. 25. dist. Si de Patriarchis tractamus, maximam & ipsi habent auctoritatem; cognoscunt enim in causis appellationum de his, quæ ab Episcopis, & Archiepiscopis sunt decisa; dummodò subint eorum conditioni, & Provinciæ. Abb. in cap. Duo simul, extr. de Offic. ordin. Hinc factum est, quòd in signum Auctoritatis, ante illos Crux deferatur erecta per vias, & in quocunque loco, nisi sit præsens Summus Pontifex, vel Legatus de Latere, cap. Antiqua de Privileg. Archiepiscopi quoque possunt inter suos suffraganeos, & auxiliares cognoscere, cap. Pastoralis, de Offic. ordin. & ex iusta causa possunt etiam Provinciale convocare Concilium. S. 1. sup. de Eccles. Constitut. Ipsi quoque possunt ante se Crucem deferre, sed non in omni loco, ut faciunt Patriarchæ, sed tantummodò in eorum Provincia, nisi ex Privilegio, aut consuetudine, vel Præscriptione hoc eis sit indultum. Abb. & Host. in cap. 1. Ut live pend. nihil innov. Tandem Episcopi visitant Ecclesias sibi commendatas; conficiunt Sacram Chriſma; consecrant Altaria; & Ecclesias pollutas reconciliant; ordinant Clericos, eos suspendunt à Divinis, deponunt, puniunt, excommunicant, & solennes poenitentias imponunt, cap. Cum Episcopus,

de Panit. in 6. cap. Cum Apostolica, de censib. cap. Accedentibus, de Excessib. Pralat. Ac hiſce temporibus quoad aliqua exercent auctoritatem tanquam Sedis Apostolicæ Delegati etiam in Regularibus exemptis, præcipue in his, quæ respiciunt administrationem Sacramentorum, & concernunt clausuram Monialium; ex pluribus Decretis Concilii Tridentini, Constitutionibusque Pontificiis; de quibus suo loco mentionem faciemus. Illud quoque est advertendum, quòd concessa Episcopis competunt etiam Archiepiscopis, & Patriarchis; attenda Regula, quæ dicit, concessum minori, multo magis concessum censetur majori, cap. Cum in cunctis, de Elect.

TIT. VI.

De Electione.

Cum tractatum sit de illis Sacerdotibus, qui in altiori gradu consistunt; meritò nunc tractatur de via, per quam ad gradum ipsum promoventur; & quia talis est Electio; ideo de illa est hic agendum; & declarandum:

1. Quid sit electio?

2. Qua in Electione desiderantur?

3. Quot modis fiat?

Quò ad Primum. Scire oportet, Electionis verbum tripliciter accipi; *Active*, prout quis eligit: *Passive*, prout quis eligitur, & *Operative*, qualis est actus eligendi; idcirco in hoc sensu definitur, ut *Electio sit alicujus hominis ad dignitatem, vel fraternam societatem canonicè facta vocatio*, ut hic in S. 1.

Quò ad Secundum. Ad validam electionem desiderantur, *Primo*, ut vacante Ecclesia vocentur omnes, qui jus habent eligendi, dummodo id fieri possit, nec propter moram sit Ecclesia damnum relatura, cap. Cum inter universas, cap. Quod sicut, extr. eod. nam si omitteretur citatio unius, qui posset vocari, electio esset nulla, cap. in Genesi, extr. de Elect. nisi eam ratam haberent, qui non essent vocati, d. cap. Quod sicut, & in hoc attenditur consuetudo loci. Glossa in cap. Coram, eod. Secundo, ut saltem duæ partes ex his, qui habent jus eligendi, sint præsentés. *Tertio*, quòd major pars in electione consentiat, d. cap. quod sicut, & in cap. Coram, & cap. Dudum, de Elect. Quarto, quòd eligatur magis idoneus: pro qua idoneitate cognoscenda attendi debet auctoritas zelus, & numerus. Auctoritas consistit in dignitate electi, ac ejus meritis vitæ. Zelus, in animo Electorum, ut sine carnali amore eligant, & respiciant ad bonam vitam eligendorum, cap. Si ergo. 8. quæst. 1. Numerus autem, ut major sit votorum pars pro eo, qui dici debet electus, cap. Ecclesia il. 2. hoc tit. ubi cum vacasset Ecclesia Cathalanensis, & fuissent electi duo competiores, unus simplex Canonicus, alter Cardinalis; etſi ille habuisset tantum Vota quatuordecim favorabilia; ille verò decem & septem; prævaluit Electio Cardinalis, ob ejus majorem dignitatem, scientiam, & ætatem. Est tamen verum, quòd si major numerus votorum multum excederet, esse attendendus, cap. Gratia, & d. cap. Ecclesia il. 2. hoc tit. Quinto, requiritur, ut ante electionem fiat inquisitio super vita, & moribus Competitorum. Glossa in cap. Cumana, in verb. Contra formam, hoc tit. Sexto, ut deinde statim Electio fiat, & in longum non protrahatur, cap. Post